

Stenalder og kultur

Skrevet af: **Jens Jørgen Nielsen** | Offentliggjort: 15. august 2011

Jens Jørgen Nielsen anmelder Dennis Nørmarks bog: Kulturforståelse for stenalderhjerner. Det Andersenskes forlag 2011

Verden er blevet mindre / eller er den blevet større? I hvert fald er globaliseringen over os på godt og ondt. Vi møder andre kulturer på en helt anden måde end tidligere. Virksomheder flytter verden rundt og møder andre kulturer og forestillinger. Fra det meste af verden kommer folk for at arbejde i Danmark. Det giver alt sammen anledning til misforståelser, kulturforskelle, konflikter og problemer på virksomheder eller institutioner.

Træning i at håndtere disse kulturforskelle er derfor et must for især eksportvirksomheder. Men efter min opfattelse gør det sig også i stigende grad gældende inden for den offentlige sektor. Undersøgelser viser, at man kan optimere arbejds effektiviteten betydeligt ved kulturel træning. Jeg arbejder selv med at udbyde kurser i flerkulturel kommunikation og konflikthåndtering, så jeg er selvfølgelig enig i, at det er et vigtigt emne.

Den profilerede borgerlige debattør, Dennis Nørmark har skrevet en bog, der lover at give redskaber til at klare sådanne udfordringer. Kulturforståelse for stenalderhjerner, kalder han bogen. Billedet er forståeligt, men næppe heldigt, meget tyder på, at stenalder mennesker faktisk var meget omstillingsparate. Men det er ikke særlig vigtigt for bogen. Nørmark gør opmærksom på, at det specielt står sløjt til med danskernes kulturkompetencer. Også her er jeg enig, min erfaring siger også, at danskerne har nogle særlige problemer. Det har næppe noget med stenalderen at gøre. Sikkert med mange forskellige historiske ting, men måske også med den dagsorden, som den borgerlige regering eller snarere dens støtteparti har sat gennem de sidste 10 år. Der er skabt et dæmonisk billede af især Islam, men også af udlændinge, som grundlæggende upålidelige mennesker. Men det er lykkedes Nørmark at skrive en bog på 351 sider om danskernes ringe evner til at håndtere andre kulturer uden at nævne Dansk Folkeparti en eneste gang. Lars Løkke's pinlige adfærd på Klimatopmødet får dog en kritisk sætning med på vejen. Tak for det.

Nørmark sætter alligevel nogle politiske markører på, hvad der er god og dårlig håndtering. For det første nævner han Asmaa Abdol/Hamid. Hun var kandidat for Enhedslisten, og ville ikke give mænd hånden til hilsen, men lagde hånden på hjertet i stedet. Nørmark afsiger den klare dom, at det er helt forkert. Og hvorfor, jo vi bor i Danmark! Tja. Andre steder i bogen skriver Nørmark, at det formentlig er en af den

slags kulturforskelle, man ikke skal tage en kamp på. Men man er da ikke i tvivl om Nørmarks politiske sym- og antipatier. Det andet eksempel er Muhammedkrisen, som efter min opfattelse er et oplagt mål for en analyse. Det er en omfattende og lidt kompliceret konflikt. Også her gør Nørmark kort proces. Der var intet som helst forkert eller kulturelt uintelligent i det Jyllandsposten gjorde. Og hvorfor? Igen vi er i Danmark, og her gælder vores regler. Nørmark er dog reel nok til at nævne, at han er ansat på Jyllandsposten. Han er vel næppe habil i sagen.

Disse to eksempler virker lidt som påklistrede garantier for, at Nørmark ikke svigter den borgerlige sag. De kommer desværre for bogen til at svække troværdigheden en smule, fordi han ikke helt kan holde den opfattelse bogen igennem. Andre steder i bogen skriver han faktisk mange fornuftige ting om hvor dan danskere skal håndtere udlændinge med andre normer. Det virker som om han vil bekræfte sin politiske korrekthed over for målgruppen, som især er danske eksportvirksomheder. Det er der absolut heller ikke noget galt i, jeg har selv undervist sådanne virksomheder. Men det begrænser måske bogen en smule. Motivationen til at lære om kulturforskelle er for Nørmark især at tjene penge. Bogens omslag viser da også et billede af unge forretningsfolk, næsten karikaturagtigt klædt på til business. For Nørmark gælder det om at være smart. På bogens mange sider ser jeg intetsteds ordet empati. Jeg har læst mange bøger om kulturforskelle på flere sprog. Ordet empati optræder altid mange gange. Det er efter min mening et uhyre vigtigt begreb, når man skal både forstå og ikke mindst håndtere kulturforskelle. Man kunne måske savne en menneskelig grundtone i bogen.

Da jeg fik bogen i hånden, havde jeg forventet en kritik også af den borgerlige regerings retorik på dette område. I øvrigt havde jeg også forventet mere om Danmark som et multikulturelt samfund. Men bogen beskriver stort set kun situationer, hvor udlændinge udstationeres i Danmark eller danskere udstationeres i udlandet i kortere tidsrum. Men der er i Danmark efter min mening et voksende behov for at arbejde med disse emner inden for den offentlige sektor, såsom i politiet, socialvæsen, skoler, børne- og ældreområdet osv.

Men OK, bogen skal selvfølgelig bedømmes på sine egne præmisser. Som sådan har Nørmark skrevet en ganske god bog, som jeg trods alle forbehold vil anbefale. Bogen falder i tre dele. I første del sætter Nørmark fokus på den danske kultur, og det er efter min opfattelse fint. At forstå sin egen kultur som en kultur blandt andre er afgørende for at forstå og rumme andre. For danskerne er nemlig meget anderledes end langt de fleste andre af jordens indbyggere. Det gør Nørmark fint rede for. Anden del er stort set et referat af den kendte forsker Gert Hofstedes teorier om kultur. Den bygger på nogle indekser, hvor kulturer placeres på nogle værdipoler. Der er et værdisæt om f.eks. Hierarkier, hvor nogle kulturer er voldsomt hierarkiske og andre flade. Den danske kultur er meget flad. Der er også samfund, der er

feminine og andre der er maskuline i sine grundorienteringer, de skandinaviske er feminine. Nørmark referer fint. Nyt er det imidlertid ikke. Det er vel snart 20 år siden, jeg første gang læste Hofstede på dansk. Der er også en del danske bøger, som referer til Hofstede. Nørmark bruger Hofstede til at vise, at Danmark adskiller sig markant fra de fleste andre kulturer. Nørmark kunne med fordel have introduceret Fons Trompenaars, han er efter min opfattelse mere nuanceret og spændende end Hofstede.

Det sidste afsnit i bogen rummer gode råd, til hvordan virksomheder mere konkret håndterer den slags problemer. Der står absolut meget godt om at være synlig og bevidst i sin kommunikation og om at forhandle kultur. Men her er vi inde ved bogens dilemma. Hvem er bogen skrevet for? Er den skrevet for praktikere, direktører, tillidsmænd eller andre, der står midt i problemerne? I så fald er bogen nok en anelse for lang i spyttet. Nogle konkrete sager, der ikke bare er anekdoter, men viser, hvordan man har løst konkrete problemer ville have frisket op på bogen. På den anden side er bogen ikke en fagbog, der diskuterer teoretiske problemstillinger og finder nye veje. Det gør efter min opfattelse Elisabeth Plums; Kulturel Intelligens (2007), som hermed er anbefalet.

Men for at samle op. Bogen er absolut værd at læse, fordi temæt er relevant og påtrængende og bliver det i stigende grad dag for dag. Nørmark skriver let og forståeligt og undgår indforståede vendinger. Det tæller på plussiden. Man kan læse bogen med stort udbytte, også selvom man ikke lige er til CEPOS og Liberal Alliance.